

Workshop DreptCompAct

PLANIFICAREA ȘI DESFĂȘURAREA ȘEDINȚELOR DE JUDEACTĂ ÎN COMPLETURILE DE DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI

Workshop pentru facilitarea comunicării mediu academic – mediu economic real, în vederea adaptării și corelării competențelor profesionale și a abilităților practice aferente, oferite de programele de studii de licență/masterat la care sunt înmatriculați membrii grupului țintă cu cerințele pieței muncii dinamice și globale

17.06.2025 online

**Temă expert: Drepturile și libertățile fundamentale din perspectivă
procesual-penală**

Dezvoltarea și sprijinirea parteneriatelor sustenabile, cu angajatori din mediul economic real, la care se realizează stagiile de practică de specialitate, pentru adaptarea și corelarea competențelor profesionale cu cerințele pieței muncii, în vederea facilitării inserției socio-profesionale a viitorilor absolvenți

Drepturile și libertățile fundamentale din perspectivă procesual-penală

- Drepturile procesual penale definesc totalitatea regulilor și normelor care guvernează desfășurarea procesului penal, asigurând echilibrul între drepturile părților implicate și funcționarea eficientă a justiției penale.
- Aceste drepturi sunt menite să protejeze persoanele implicate în procesul penal, indiferent de statutul lor (inculpat, victimă, etc.) și să garanteze un parcurs corect și echitabil al procedurilor.

DREPTURILE FUNDAMENTALE GARANTATE PE PLAN INTERNAȚIONAL

Drepturi fundamentale (care nu țin de cerința ca procesul să fie echitabil):

- ***Dreptul la viață***
- ***Interdicția privind tortura și tratamentul umilitor***
- Pedepsa cu moartea și interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor crude sau inumane sunt evident direct legate de procesul penal, în sensul că ele circumscriu anumitor sancțiuni sau acțiuni și care au drept motivație demnitatea fundamentală și considerente umanitare

Drepturile la un proces echitabil garantate pe plan internațional

Articolul 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție .

Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil.

Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, **pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică**, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale este prezumată a fi nevinovată cât timp culpabilitatea sa nu a fost stabilită în mod legal.

Orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul, în condiții de deplină egalitate, la cel puțin următoarele garanții:

- a) să fie informată în cel mai scurt termen, într-o limbă pe care o înțelege și în mod detaliat, despre natura și motivele acuzației ce i se aduce;
- b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și să comunice cu apărătorul pe care și-l alege;
- c) să fie judecată fără o întârziere excesivă ;

- d) să fie prezentă la proces și să se apere ea însăși sau să aibă asistența unui apărător ales de ea; dacă nu are apărător, să fie informată despre dreptul de a-l avea și, ori de câte ori interesul justiției o cere, să i se atribuie un apărător din oficiu, fără plată dacă ea nu are mijloace pentru a-l remunera;
- e) să interogheze sau să facă a fi interogați martorii acuzării și să obțină înfățișarea și interogarea martorilor apărării în aceleași condiții cu cele ale martorilor acuzării;
- f) să beneficieze de asistența gratuită a unui interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la ședința de judecată;
- g) să nu fie silită să mărturisească împotriva ei însăși sau să se recunoască vinovată

Procedura aplicabilă tinerilor care nu sunt încă majori potrivit legii penale va ține seama de vârsta lor și de interesul reeducării lor.

Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune are dreptul de a obține examinarea de către o jurisdicție superioară, în conformitate cu legea, a declarării vinovăției și a condamnării sale.

Când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau se acordă grațierea deoarece un fapt nou sau nou-descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă în urma acestei condamnări va primi o indemnizație în conformitate cu legea, afară de cazul când s-a dovedit că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă ei, în întregime sau în parte.

Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit din pricina unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă în conformitate cu legea și cu procedura penală a fiecărei țări.

Articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită .

Orice acuzat are, în special, dreptul:

- a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;
- b) să dispună de timpul și de înlesniri le necesare pregătirii apărării sale;
- c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;
- d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;
- e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Constituția României statuează asupra drepturilor și libertăților fundamentale astfel:

- ARTICOLUL 22 - Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică
- ARTICOLUL 23 - Libertatea individuală
- ARTICOLUL 24 - Dreptul la apărare
- ARTICOLUL 25 - Libera circulație
- ARTICOLUL 26 - Viața intimă, familială și privată
- ARTICOLUL 27 - Inviolabilitatea domiciliului
- ARTICOLUL 28 - Secretul corespondenței
- ARTICOLUL 29 - Libertatea conștiinței
- ARTICOLUL 30 - Libertatea de exprimare
- ARTICOLUL 31 - Dreptul la informație
- ARTICOLUL 32 - Dreptul la învățătură
- ARTICOLUL 33 - Accesul la cultură

- ARTICOLUL 34 - Dreptul la ocrotirea sănătății
- ARTICOLUL 35 - Dreptul la mediu sănătos
- ARTICOLUL 36 - Dreptul de vot
- ARTICOLUL 37 - Dreptul de a fi ales
- ARTICOLUL 38 - Dreptul de a fi ales în Parlamentul European
- ARTICOLUL 39 - Libertatea întrunirilor
- ARTICOLUL 40 - Dreptul de asociere
- ARTICOLUL 41 - Munca și protecția socială a muncii
- ARTICOLUL 42 - Interzicerea muncii forțate
- ARTICOLUL 43 - Dreptul la grevă
- ARTICOLUL 44 - Dreptul de proprietate privată
- ARTICOLUL 45 - Libertatea economică
- ARTICOLUL 46 - Dreptul la moștenire
- ARTICOLUL 47 - Nivelul de trai

- ARTICOLUL 48 - Familia
- ARTICOLUL 49 - Protecția copiilor și a tinerilor
- ARTICOLUL 50 - Protecția persoanelor cu handicap
- ARTICOLUL 51 - Dreptul de petiționare
- ARTICOLUL 52 - Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică
- ARTICOLUL 53 - Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

De asemenea, în Secțiunile dedicate Instanțelor Judecătorești, Ministerului Public și Consiliul Superior al Magistraturii se regăsesc elemente de interes pentru valorificarea unor drepturi și libertăți, astfel:

- ARTICOLUL 124 - Înfăptuirea justiției
- ARTICOLUL 125 - Statutul judecătorilor
- ARTICOLUL 126 - Instanțele judecătorești
- ARTICOLUL 127 - Caracterul public al dezbaterilor
- ARTICOLUL 128 - Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție
- ARTICOLUL 129 - Folosirea căilor de atac
- ARTICOLUL 130 - Poliția instanțelor

Legea nr.135/2010, privind Codul de Procedură Penală, reglementează în Titlul I și Titlul II principiile dreptului procesual penal, dar și garanțiile procesuale relevante:

Principiul prezumției de nevinovăție – art.4 C.p.p.

- Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.
- După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Principiul aflării adevărului - art.5 C.p.p

- Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.
- Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor Codului de procedură penală

Ne bis in idem – art.6 C.p.p.

- Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal art.8 C.p.p.

- Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

Dreptul la libertate și siguranță – art.9 C.p.p.

- În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.
- Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.
- Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.
- Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.
- Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal sau injust, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Dreptul la apărare – art.10 C.p.p.

Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării. Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

Orice neexercitare a dreptului de a fi asistat de un avocat ales pe parcursul procesului penal trebuie să fie voluntară și neechivocă și nu împiedică exercitarea ulterioară, oricând pe parcursul procesului penal, a acestui drept. În cazul neexercitării dreptului de a fi asistat de un avocat ales, suspectul sau inculpatul este informat de către organele judiciare, într-un limbaj simplu și accesibil acestuia, cu privire la conținutul dreptului și la posibilele consecințe ale neexercitării acestuia.

Respectarea demnității umane și a vieții private – art.11 C.p.p.

Orice persoană care se află în curs de acestor drepturi urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.

Limba oficială și dreptul la interpret – art.12 C.p.p.

- Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei.

ROLUL JUDECĂTORULUI DE DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI

- Judecătorul de drepturi și libertăți reprezintă o instituție fundamentală în sistemul procesual penal românesc, cu rol esențial în protejarea drepturilor și libertăților fundamentale în faza de urmărire penală. Acesta este un judecător specializat care asigură controlul judecătoresc în etapa preliminară a procesului penal.
- Potrivit articolului 53 din C.p.p., judecătorul de drepturi și libertăți are competența de a soluționa, în cursul urmăririi penale, o serie de cereri, propuneri, plângeri și contestații care vizează aspecte cruciale ale procesului penal.

TRIBUȚII PRINCIPALE

- **1. Măsuri preventive**
 - Analizează și dispune măsuri preventive
 - Verifică legalitatea și temeinicia acestora
 - Asigură proporționalitatea măsurilor cu gravitatea faptei
- **2. Măsuri asigurătorii**
 - Autorizează măsuri de indisponibilizare a bunurilor
 - Verifică respectarea drepturilor patrimoniale
 - Asigură echilibrul între interesul public și drepturile individuale
- **3. Procedee probatorii speciale**
 - Încuviințează perchezițiile
 - Autorizează metode speciale de supraveghere
 - Controlează legalitatea mijloacelor de probă

- **4. Control asupra actelor procurorului**
- Verifică legalitatea actelor emise de parchet
- Asigură respectarea drepturilor constituționale
- Previne abuzurile în faza de urmărire penală

GARANȚII PROCEDURALE

- **1. Independență și imparțialitate**
- Nu poate participa în aceeași cauză la alte faze procesuale
- Asigură un control obiectiv și neutru
- Protejează dreptul la un proces echitabil
- **2. Limite constituționale**
- Respectă principiul prezumției de nevinovăție
- Asigură dreptul la apărare
- Controlează respectarea drepturilor fundamentale

PROCEDURI SPECIFICE

- **1. Audierea anticipată**
- Permite înregistrarea declarațiilor în faza de urmărire penală
- Asigură conservarea probelor
- Protejează drepturile martorilor și ale altor participanți
- **2. Plângeri și contestații**
- Soluționează plângerile împotriva actelor de urmărire penală
- Verifică legalitatea și temeinicia măsurilor dispuse
- Oferă o cale de control jurisdicțional

PROVOCĂRI ȘI LIMITE

- **1. Echilibru procedural**
- Trebuie să mențină un echilibru între eficiența urmăririi penale și protecția drepturilor individuale
- Evită transformarea controlului într-o verificare formală
- **2. Interpretare constituțională**
- Aplică principiile constituționale
- Interpretează legislația prin prisma drepturilor fundamentale